

.....

ERKIN VOHIDOV IJODINING OZOD SHARAFIDDINOV TALQINIDAGI BADIY-ESTETIK QIYMATI

Sirojiddin Samandarov,

O'zbekiston Jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti

Jurnalistika yo'nalishi 4-bosqich talabasi

Annotatsiya: Mazkur tezisda Erkin Vohidov ijodining Ozod Sharafiddinov adabiy-tanqidiy qarashlari asosidagi talqini tahlil qilinadi. Tadqiqotda shoir she'riyatining milliylik, tarixiy xotira, fuqarolik pozitsiyasi, vijdon va insoniy mas'uliyat kabi g'oyaviy-estetik xususiyatlari yoritiladi. Ozod Sharafiddinovning Erkin Vohidov ijodiga bergan ilmiy baholari asosida shoirning o'zbek adabiyotidagi o'rni, milliy ongni shakllantirishdagi xizmatlari hamda so'z va vijdon uyg'unligini ifodalashdagi badiiy mahorati tahlil etiladi. Tadqiqot natijalari Erkin Vohidov she'riyatining zamonaviy o'zbek adabiy tafakkuri va adabiy tanqid rivojidagi ahamiyatini ochib beradi.

Kalit so'zlar: Erkin Vohidov, Ozod Sharafiddinov, adabiy tanqid, milliylik, tarixiy xotira, fuqarolik lirikasi, vijdon, badiiy talqin, estetik qarashlar, o'zbek she'riyati, milliy ong, adabiy tafakkur.

XX asr o'zbek adabiyoti taraqqiyotida Erkin Vohidov ijodi alohida bosqichni tashkil etadi. Shoir o'z she'riyati orqali milliy ong, tarixiy xotira, vijdon va erkinlik masalalarini adabiy tafakkur markaziga olib chiqdi. Uning asarlari xalq ruhiyati, millat taqdiri va zamonaviy inson mas'uliyatini yoritishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

Erkin Vohidov ijodini chuqur anglash va ilmiy baholashda adabiy tanqidning yetuk namoyandalaridan biri Ozod Sharafiddinovning qarashlari alohida ahamiyat kasb etadi. Sharafiddinov shoir ijodiga faqat poetik mahorat nuqtayi nazaridan emas, balki ijtimoiy-estetik hodisa sifatida yondashadi. Uning talqinida Erkin Vohidov o'z davrining ovozi, millat vijdonini ifodalagan shoir sifatida namoyon bo'ladi.

Ozod Sharafiddinov o'zbek adabiy tanqidida yangicha tafakkur va metodologik

yondashuvni shakllantirgan olimlardan biridir. U adabiy asarni mafkuraviy mezonlar asosida emas, balki badiiylik, estetik qiymat va insoniy mazmun nuqtayi nazaridan baholash tarafdori bo'lgan. Sharafiddinov uchun adabiyot hayotni aks ettirish bilangina cheklanmay, balki uni anglash va baholash vositasi hisoblanadi.

Olim o'z tadqiqotlarida ijodkor mas'uliyati, so'zning vijdon oldidagi javobgarligi masalasini doimiy ravishda ilgari suradi. Uning fikricha, haqiqiy ijodkor jamiyatdagi muammolarga befarq bo'la olmaydi. Shu jihatdan Sharafiddinov Erkin Vohidov ijodini yuqori baholab, uni so'z va vijdon uyg'unligini saqlagan shoir sifatida e'tirof etadi.

Erkin Vohidov she'riyatining asosiy tayanch nuqtalaridan biri milliylikdir. Shoir milliylikni tor etnografik tushuncha sifatida emas, balki xalqning tarixiy xotirasi, ruhiy kechinmalari va ma'naviy qadriyatlari bilan bog'liq holda talqin etadi. Ozod Sharafiddinov bu holatni Vohidov ijodining eng muhim estetik yutug'i sifatida baholaydi.

"O'zbekim" she'ri Sharafiddinov talqinida milliy ongni uyg'otuvchi poetik manifest sifatida baholanadi. Unda shoir xalqning o'tmishdagi shonli va fojeali sahifalarini badiiy mushohada qiladi. Sharafiddinov ushbu asarni millat bilan yuzmayuz ochiq suhbat sifatida talqin etadi.

Erkin Vohidov ijodida fuqarolik lirikasi muhim o'rin egallaydi. Shoir jamiyatdagi adolatsizlik, loqaydlik va ma'naviy tanazzul masalalariga befarq bo'lmagan. Ozod

Sharafiddinov shoirning bu jihatini alohida ta'kidlab, uning she'rlarida shaxs va jamiyat o'rtasidagi murakkab munosabatlar chuqur badiiy tahlil qilinganini ko'rsatadi.

Shoir insonni o'z vijdoni oldida mas'ul mavjudot sifatida tasvirlaydi. Bu jihat Vohidov ijodining zamonaviyligi va dolzarbligini belgilaydi.

Ozod Sharafiddinov Erkin Vohidov ijodida badiiy til va poetik ifoda masalasiga alohida e'tibor qaratadi. U shoir tilini sodda, ravon, ammo chuqur falsafiy mazmunga ega deb baholaydi. Murakkab g'oyalar xalqona ifodalar orqali yetkazilishi shoir mahoratining muhim belgisi hisoblanadi.

Erkin Vohidov ramz, kinoya va falsafiy umumlashtirishlardan mohirona foydalanadi. Bu esa uning poetik tafakkuri yetukligini ko'rsatadi. Bugungi globallashuv sharoitida Erkin Vohidov ijodi o'z dolzarbligini yo'qotgani yo'q. Uning

asarlari yosh avlodni vatanparvarlik, halollik va vijdoniylik ruhida tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ozod Sharafiddinov shoir ijodining yashovchanligini uning g'oyaviy chuqurligi bilan izohlaydi.

Xulosa qilib aytganda, Erkin Vohidov ijodi Ozod Sharafiddinov talqinida o'zbek adabiyotining yuksak ma'naviy-estetik hodisasi sifatida namoyon bo'ladi. Shoir ijodidagi milliylik, fuqarolik mas'uliyati, tarixiy xotira va insoniy vijdon masalalari adabiy tanqid nuqtayi nazaridan chuqur tahlil qilinadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Sharafiddinov O. Adabiyot – hayot darsligi. – Toshkent: Sharq, 2001.
2. Sharafiddinov O. Ijodni anglash baxti. – Toshkent: Ma'naviyat, 2004.
3. Sharafiddinov O. Zamon. Qalb. Poeziya. – Toshkent: Fan, 1962.
4. Vohidov E. Tanlangan asarlar. 5 jildlik. – Toshkent: O'zbekiston, 1999.
5. Qur'onov D. Adabiyotshunoslikka kirish. – Andijon: Hayot, 2002.
6. Umurov X. Badiiy ijod asoslari. – Toshkent: O'zbekiston, 2001.
7. IBRAGIMOVA, D. ISAJON SULTONNING "ROBIYA BALXIY" QISSASIDA TARIXGA YONDASHUV TAMOYILLARI. FILOLOGIYA VA PEDAGOGIKA, 78.
8. GULMURADOVNA, J. N. (2020). THE RELATIONSHIP OF RUBAI AND BYTES IN CLASSICAL LITERATURE. INTERNATIONAL JOURNAL, 7(7), 344.